

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IV. Sententia negans necessariam esse gratiam per Christum ad
opus bonum morale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

rem sibi relictum nihil habere nisi peccatum & mendacium.

hominem sibi relictum, seu sine præsidio gratiæ nil habere nisi peccatum & mendacium, item in infidelibus nullum reperiri bonum, non esse in iis veras virtutes &c. Ad hoc, inquam, & alia huiusmodi dici potest primò S. Augustinum hoc solum velle regulariter loquendo, quod tamen non impedit quo minùs interdum bonum aliquod opus morale, & quod peccatum non sit, etiam in infidelibus, & sine peculiari Dei auxilio reperitur; alioqui nec opus ullum indifferens elicerent contra ipsum Vasquez, ut supra diximus.

VIII.
Asserit S. Augustinus infideles interdum opera aliqua bona moralia exercere.

Quòd verò hæc sit mens sancti Augustini suadet primò; ipse enim idem aliquando asserit de fidelibus in peccato existentibus, quos tamen non negat S. Augustinus bonos aliquos actus elicere. Deinde libro de spiritu & litera cap. 27. de infidelibus dicit, *Si eorum opera discutiantur, quo sine fiant, vix inuenietur, quæ ratione veram laudem iustitiæ mereantur.* Alibi etiam, ut Epistola 30. & libro de patientiâ, veras aliquas virtutes morales in infidelibus, schismaticis & hæreticis agnoscit.

IX.
Alia Sanctorum Patrum explicatio, dum asserere videntur hominem sine gratiâ nihil facere, quòd non sit peccatum.

Secundò & probabiliter dici potest, S. Augustinum & Patres non de singulis actibus loqui, sed de toto decursu vitæ, seu de statu peccati & mendaci, ita ut sensus sit, hominem sibi relictum, statum peccati & erroris seu mendaci infallibiliter incursum: quæ explicatio ex eo suadet, quòd sanctus Augustinus loqui videatur de peccato mortali; libro enim 2. de peccatorum meritis & remissione ait voluntatem, quæ non est à Deo, non solum esse malam, sed etiam pessimam, cum tamen Catholicæ negent hominem, quando operatur sine gratiâ, peccare semper mortaliter: sic dicitur scientia legis sine gratiâ non parere iustitiam, sed superbiæ inflationem, non tamen ita ut in singulis actibus quis committat peccatum superbiæ, sed quod tandem saltem inflabit, & ducet in elationem. At de mente Patrum & Concil. plura sectione quartâ, quintâ, & septimâ.

Quo sensu scientia legis sine gratiâ non parit iustitiam.

SECTIO TERTIA.

Alia argumenta contententia ad opus bonum morale requiri semper gratiam.

I.
Obj. Homines ad opera bona moralia petere à Deo auxilium.

SECUNDÒ arguit Vasquez & alii: homines namque auxilium à Deo petunt ad opera bona moralia exercenda, ergo indigent ad illa gratiâ per Christum, cum ex oratione arguatur illius necessitas. Confirmatur: gratias enim pro huiusmodi Deo agimus, ergo non sunt naturæ debita, ergo gratia.

II.
Resp. pro rebus merè naturalibus orare frequentius homines, & Deo gratias agere.

Sed contrà: frequenter enim homines pro pluriâ orant, pro scientiis & aliis huiusmodi, & pro iisdem gratias Deo similiter agunt, sicut pro creatione etiam & conservatione, & tamen auctores huius sententiæ non dicunt hæc & huiusmodi esse propriè gratiam per Christum, sed ad summum beneficium aliquod liberalius in eodem ordine, nobis hic & nunc non debitum, pro quo proinde utiliter oratur, & gratiæ jure referuntur. Ad hoc autem ut sit propriè gratia, debet simpliciter nostras vires excedere, & non solum hac vel illa vice: hoc verò non facit auxilium congruum ad aliquod opus morale aliquando faciendum, nec quisquam petit, ut Deus multorum annorum spatio cuiquam semel auxilium congruum concedat, ad unum aliquod opus bonum morale faciendum, cum nihilominus

Quid requiratur ut aliquid verè propriè censeri gratia.

orent homines frequenter, ut Deus vel semel in vitâ peccatori veram concedat penitentiam; ergo alio modo censetur gratia hoc auxilium quàm præcedens.

Arguit tertio: hinc sequi, posse nos gloriari in nobis, & non in Deo, quòd tanquam inconueniens inferebant Patres contra Pelagium. Negatur sequela, nec enim in ingenio, pulchritudine, robore, scientiis, & aliis, tum animæ tum corporis dotibus gloriari possunt homines, nisi in Domino creatore & conservatore, cum tamen hæc non sint gratia per Christum. Circa Pelagium verò solum improbant Patres, quod ex ipsius doctrinâ sequeretur posse homines in se gloriari de aliquo ad beatitudinem supernaturalem, seu vitam æternam spectante.

Secundò, ita gloriari dicebat posse hominem Pelagius, quasi per se solum & vires suas sine ullo concursu, etiam generali Dei posset operationem quamcumque exercere; hoc namque innunt verba ejus à sancto Hieronymo relata in Epistola hac de re scriptâ ad Ctesiphontem, ubi de Pelagio sic scribit: *Audite quæso audite sacrilegum: Si, inquit, voluero curvare digitum, movere manum, sedere, stare, ambulare, discurrere, sputa jacere &c. Semper mihi auxilium Dei necessarium erit? Cui ejus interrogationi respondet S. Hieronymus: Audi ingræte, imò sacrilege Apostolum primò ad Corinthios primò dicentem, sive manducatis sive aliud quid agitis omnia in nomine Dei agite.*

Arguit Vasquez quintò: nullum opus bonum, etiam morale fieri potest sine cogitatione & auxilio congruo, seu efficace, ut est manifestum, cum ipso factò quòd opus perficiatur, auxilium sit efficax, sed omnis cogitatio congrua est speciale Dei auxilium, & gratia per Christum; potuisset enim Deus sine ullâ vi rebus illatâ, ita eas disponere, ut hæc cogitatio illi homini hic & nunc non obvenisset, sed alia quæ effectum non habuisset. Cum ergo hoc semper possit Deus, cogitatio omnis congrua est peculiare ejus beneficium, & gratia per Christum, quod à fortiori dicendum videtur, si non per dispositionem causarum longâ serie sibi succedentium, hæc cogitatio ministerio sensuum, ut plerumque fit, illi contingat, sed à Deo immediatè immittatur. Confirmatur: nam, inquit ipse, Adamus peccando, non gratiam tantum & iustitiam originalem sibi & posteris amisit, sed omnem omnino gratiam, & cogitationes congruas ad bonum ac seriem incongruarum iis meruit, quas proinde & non alias, si sibi relinquere haberent. Christus verò cogitationes congruas iis iterum per merita sua obtinuit, quæ propterea, gratia per Christum non immeritò censentur. Hoc est præcipuum fundamentum sententiæ Patris Vasquez, quod quam vim habeat, apparebit ex sequentibus, præcipuè sect. 7. num. secundo.

SECTIO QUARTA.

Sententia negans necessariam esse gratiam per Christum ad opus bonum morale.

OPINIONEM gratiæ necessitatem ad omne opus bonum morale stauentem cum totâ suâ probabilitate proposui, ejusque præcipua argumenta dissolvi: restat ergo modò, ut opinionem etiam contrariam, quæ & auctorum numero & argumen-

III.
Quod opus bonum morale per nos exercere valeamus, non sequitur prof se nos gloriari in nobis.

IV.
Dicebat Pelagius posse homines gloriari, quasi concursu generali Dei ad nullam actionem indigeret.

S. Hieronymus.

V.
Obj. immo cogitationum congruarum esse speciale Dei beneficium, & gratiam per Christum, cum aqua dari possit incongrua.

At P. Vasquez, Adamum peccando, cogitationes congruas ad bonum, etiam morale, sibi & posteris amisisse.

I.
Contraria sententia & auctoritate & ratione est superior.

& argumentorum vi ac pondere superior est, referam, ut utrâque inter se collatâ quid hac in re tenendum sit aperiam.

II. Secunda sententia negat ad opus bonum morale necessariam esse gratiam per Christum.

Secunda itaque & communior multò sententia affirmat, non esse necessariam veram gratiam per Christum, seu sanctæ inspirationis, ut aiunt, vel illuminationis Spiritus sancti ad opus aliquod bonum morale, sed illud per vires liberi arbitrii exerceri sine hujusmodi adminiculo posse: ita Scotus in 2. d. 28. quæst. unicâ, S. Bonaventura art. 2. cap. 3. Durandus, Cajetanus, Medina, Alvarez, & Thomistæ communiter: Bellarminus lib. 5. cap. 9. Suarez lib. 2. de Præfatione, c. 10. & sequentibus, & hic lib. 1. cap. 8. Molina q. 14. art. 13. d. 5. & 6. Tannerus hic, d. 6. q. 3. dub. 3. Gamachaus & alii, & videtur mens divi Thomæ hic, quæst. 109. art. 2.

III. Ex divinis Literis ostenditur ad opus bonum morale non requiri gratiam.

Probatum primò ex Scripturâ: Luca enim in v. 13. ait Christus: Si vos cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, ex affectu utique naturæ, quâto magis Pater vester caelestis, &c. Ubi supponitur largitionem illam fuisse honestam, & nihil in se turpitudinis continuisse, alioqui nil mirum, quòd exerceretur à malis. Primæ etiam Petri, cap. 2. v. 18. dicitur: Servi subditi estote Dominis, non tantum bonis & modestis, sed etiam discolis; ubi supponit Apostolus, aliquos esse inter Ethnicos, qui solo naturæ ductu bonos subinde actus eliciunt.

IV. Clarè docere videtur Apostolus, gratiam ad opus bonum morale non esse necessariam.

Præcipua verò hujus rei probatio desumitur ex illo ad Romanos 2. v. 14. ubi sic habet Apostolus: Cùm enim Gentes, quæ legem non habent, naturaliter ea quæ leges sunt faciunt ejusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex. Cujus dicti sensus est juxta sanctum Chrysolomum homilia 5. in hunc locum, & S. Augustinum de Spiritu & Literâ, cap. 27. licet Gentes non habeant legem scriptam, sicut Judæi, non tamen deest ipsis lex, naturalem quippe legem gerunt menti inscriptam: quod inde probat, quia, inquit, naturaliter, seu ex vi & ductu luminis naturalis nonnulla præstant ex iis, quæ lex præscribit: ac proinde clarum videtur loqui eum de Gentibus necdum conversis, alioqui dici non posset eas legem non habere, cùm haberent legem Evangelicam. Nec alio modo congruè explicari posse videtur vox illa naturaliter, quàm per vires naturæ, seu sine adminiculo gratiæ; alioqui quidquid modò præstant Christiani, dici posset præstare naturaliter, quod nullus opinor asseret. Alia in hanc rem Scripturæ loca videri possunt apud auctores citatos, præcipuè Suarium, qui hæc copiosissimè & eruditissimè profecquitur: hæc pro nostro instituto sufficiant.

V. Concilium Arausicanum ad illa rationem bona opera gratiæ requirit, quæ per se educunt ad salutem.

Secundò probatur ex Conciliis, quæ hanc sententiam, vel supposuisse vel docuisse videntur; ita enim loquitur Concilium Arausicanum, can. 6. & 7. ubi gratiam ad opera bona solùm requirit, ut fiant sicut oportet, seu ut conferunt ad salutem: unde can. 6. damnat eos, qui gratiæ adjutorium subjungunt humilitati, aut obedientiæ humanæ, seu puris liberi arbitrii viribus elicitæ; ergo aperte significat dari posse hujusmodi opera moralia & humana sine auxilio gratiæ elicitæ, cùm hæc ab iis actibus distinguat, quæ fiunt cum adjutorio gratiæ: & can. 7. dictum illud Christi Joannis 15. vers. 5. Sine me nihil potestis facere; & illud Apostoli 2. ad Corinthios 3. vers. 5. Non quod sufficientes simus cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est, in ordine ad illa opera explicat, quæ ad salutem & vitam æternam spectant, qualia sunt credere, &c.

R. P. Comptoni Theol. Scholasti. Tom. I.

Clarissimum verò hujus rei testimonium videtur Concilii Tridentini sess. 6. can. 1. ubi sic loquitur: Si quis dixerit hominem suis operibus, quæ vel per humane naturæ vires, vel per legum doctrinam fiunt, absque divinâ per IESVM CHRISTVM gratiâ posse justificari coram Deo; Anathema sit. Quibus verbis aperte significare videtur Concilium, aliquas esse operationes bonas morales, quæ per solas naturæ vires fiant, proindeque rectè vocari opera hominis, ut distinguantur ab operibus aliis, quæ fiunt per auxilium speciale, & censentur magis opera Dei, cui peculiariter tribuuntur, quàm hominis, cùm Deus præveniente sua gratiâ efficaci in nobis faciat ut faciamus.

VI. Concilium etiam Tridentinum aperit docere posse opera bona moralia sine gratiâ exerceri.

SECTIO QUINTA.

Pontificum definitionibus, & auctoritate Patrum ostenditur ad opus bonum morale non esse necessariam gratiam.

TERTIÒ hoc idem probatur ex definitionibus Pontificum, qui hanc doctrinam non obscurè tradere videntur. In bullâ itaque Pii V. & Gregorii XIII. contra Michaëlem Baium, prohibetur inter alias hæc propositio, ordine 28. Liberum arbitrium sine gratiâ, & Dei adjutorio, non nisi ad peccandum valet: & propositio 37. Cùm Pelagio sapit, qui boni aliquid naturalis, hoc est quod ex natura solis viribus ortum ducit, agnoscit. Quæ & alix propositiones, cùm affinitatem aliquam habere videantur cum doctrinâ contrariæ sententiæ, & à Pontificibus rejiciantur, ostendunt hanc secundam sententiam ad minimum esse menti Pontificum conformiorem.

I. Definire videntur Pontifices, posse opera moralia fieri sine gratiâ.

Nec satisfacere videtur quod respondet Vasquez, posse liberum arbitrium solis suis viribus elicere opus aliquod indifferens, hoc inquam non satisfacit, tum quia non videtur hoc loco mens Pontificum quæstionem illam in scholis controversam decidere, utrum scilicet dari possit actus indifferens in individuo, & astruere partem affirmantem, cùm communior Theologorum sententia sit, hujusmodi actus indifferentes, per se loquendo repugnare: tum quia 37. propositio relata expressè loquitur de opere aliquo bono, per solas arbitrii vires eliciendo, ergo non tantum de indifferente.

II. Non solvitur hoc argumentum dicendo loqui Pontifices de actu indifferente.

Quartò hæc sententia ostenditur ex Patribus, quos fuscè refert Suarez citatus, præcipuè cap. 7. Et licet circa sanctum Augustinum (de cujus mente præcipua hic est controversia) nonnulla dicta sint sect. 2. Ulteriùs tamen S. Doctor libro de spiritu & literâ, cap. 37. de Gentilibus loquens per solas arbitrii vires operantibus ait, si eorum opera discutiantur, vix repertum iri ulla, quæ justitiæ debitam laudem mereantur: Veruntamen, inquit ille, quia non usque adeo in animâ humanâ imago Dei terrenorum affectuum labe detrita est, ut nulla in eâ velut lineamenta extrema remanserint, merito dici potest, etiam in ipsâ impietate vita sua facere aliqua legis, &c. ergo aliqua saltem opera moralia agnoscit S. Augustinus per solas naturæ vires facta: Unde Epistolâ 130. refert Polemonem quandam Gentilem ab ebrioso & luxurioso Xenocrati Philosphi persuasione fuisse ad temperantiam & continentiam servandam conversum, & in hoc

III. Variè estenditur S. Augustinum asseruisse, posse bona opera moralia fieri sine gratiâ.

Quid de Polemone Gentili docent S. Augustinus, qui Xenocrati suasionem fuisse ad honestam vitam convertit.

V u

& in hoc